

10

Podsumowanie

115

Jakość powietrza

Ocena jakości powietrza. W wyniku rocznej oceny jakości powietrza:

- pod kątem ochrony roślin oceniono strefę wielkopolską, którą zaliczono do klasy A – dla wszystkich ocenianych parametrów (dwutlenku siarki, tlenków azotu i ozonu),
- pod kątem ochrony zdrowia sklasyfikowano:
  - w klasie C strefy: aglomeracja poznańska, miasto Kalisz i wielkopolska – ze względu na przekroczenia poziomu docelowego benzo(a)pirenu,
  - w klasie C strefy: aglomeracja poznańska i wielkopolska ze względu na przekroczenie poziomu dopuszczalnego dla pyłu PM10 dla czasu uśredniania – doba,
  - w klasie C strefę wielkopolską, w której został przekroczony poziom dopuszczalny pyłu PM2,5.

W klasie A sklasyfikowano strefy: aglomeracja poznańska, miasto Kalisz dla pyłu PM2,5, strefę miasto Kalisz dla pyłu PM10, a także wszystkie strefy ze względu na pozostałe zanieczyszczenia oceniane pod kątem ochrony zdrowia: dwutlenek azotu, dwutlenek siarki, benzen, ozon, tlenek węgla i oznaczane w pyłe PM10: ołów, arsen, nikiel i kadm.

Przekroczenia poziomu dopuszczalnego dla pyłu PM10 dotyczą stężeń dobowych, natomiast w przypadku pyłu PM2,5 i benzo(a)pirenu przekroczona jest norma roczna. Jednak we wszystkich tych przypadkach na przebieg rocznej serii pomiarów i jej wartość średnioroczną wyraźny wpływ ma sezonowa zmienność warunków meteorologicznych (temperatura, prędkość i kierunek wiatru, opady atmosferyczne), związana z zimnymi miesiącami roku. Ze względu na utrzymujące się przekroczenia norm dla pyłu PM10, pyłu PM2,5 oraz B(a)P, Sejmik Województwa Wielkopolskiego wprowadził uchwały antysmogowe dla stref w województwie wielkopolskim.

Chemizm opadów atmosferycznych. Wykonana przez IMGW ocena wyników badań substancji wprowadzanych wraz z mokrym opadem atmosferycznym na teren województwa wielkopolskiego wykazała, że stanowią one znaczące źródło zanieczyszczeń obszarowych oddziałujących na środowisko naturalne. Spośród badanych substancji, szczególnie ujemny wpływ na stan środowiska mogą mieć kwasotwórcze związki siarki i azotu, związki biogenne i metale ciężkie. Opady o obniżonym odczynie wywołują negatywne zmiany w strukturze oraz funkcjonowaniu ekosystemów lądowych i wodnych. Związki biogenne wpływają na zmiany warunków troficznych gleb i wód. Metale ciężkie stanowią zagrożenie dla produkcji roślinnej.

Występujące w opadach kationy zasadowe (sód, potas, wapń i magnez), oddziałują na środowisko pozytywnie, ponieważ powodują neutralizację wód opadowych.

Stan wód

Stan wód podziemnych. Badania stanu jednolitych części wód podziemnych wykonane w 2017 roku przez Państwowy Instytut Geologiczny, w 74 punktach pomiarowych, w ramach monitoringu operacyjnego wykazały wody: bardzo dobrej jakości na 4,1% stanowisk, dobrej jakości na 24,3% stanowisk, zadowalającej jakości – na 40,5% stanowisk, niezadowalającej jakości – na 20,3% stanowisk, a zły – na 10,8% stanowisk.

Badania jakości wód podziemnych na obszarach uznanych za szczególnie narażone na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych prowadzono w 16 punktach pomiarowych. W 12 punktach nie stwierdzono zagrożenia zanieczyszczeniem ani zanieczyszczenia wód azotanami pochodzenia rolniczego, w 2 punktach zlokalizowanych w zlewniach Rowu Polskiego i Orli stwierdzono zanieczyszczenie powyżej 100 mg NO₃/l, a w kolejnych 2 punktach w zlewniach Trzemnej i Rowu Wyskoć (Racockiego Rowu) – powyżej 50 mg NO₃/l.

Stan jednolitych części wód płynących. Klasyfikację stanu lub potencjału ekologicznego przeprowadzono dla 66 JCWP monitorowanych w punktach reprezentatywnych w roku 2017. Dla 35 JCWP naturalnych określono stan ekologiczny, dla 31 JCWP silnie zmienionych lub sztucznych – potencjał ekologiczny. Dobry stan/potencjał ekologiczny osiągnęły 2 JCWP: Samborka oraz Przeźmierka (3%), umiarkowany stan/potencjał ekologiczny charakteryzował największą liczbę JCWP – 48 JCWP (73%), słaby – 8 JCWP (12%), zły również 8 JCWP (12%).

Klasyfikację stanu chemicznego wykonano dla 102 JCWP monitorowanych w roku 2017. Dla wszystkich badanych JCWP stan chemiczny oceniono jako poniżej dobrego.

Stan jednolitych części wód badanych w roku 2017, będący oceną końcową, określono dla 124 JCWP – dla wszystkich jako zły. W jednej JCWP – Przeźmierka nie wykonano oceny stanu ze względu na brak klasyfikacji stanu chemicznego przy dobrym potencjale ekologicznym.

Stan jezior. Ocenę stanu lub potencjału ekologicznego wykonano dla 31 jednolitych części wód. Dobry stan ekologiczny stwierdzono dla 4 JCWP, umiarkowany stan/potencjał ekologiczny – dla 15, słaby – dla 5, zły – dla 7.

Dla 29 jednolitych części wód wykonano ocenę stanu chemicznego. Dla wszystkich JCWP jeziornych stan chemiczny oceniono jako poniżej dobrego.

Stan wód określono dla 44 JCWP – dla wszystkich jako zły. Dla czterech jezior o dobrym stanie ekologicznym, o złej ocenie stanu wód zdecydował stan chemiczny poniżej dobrego. Dla 15 jezior zła ocena stanu wód wynikała z niezadowolającej oceny tylko jednego z ocenianych elementów – stanu/potencjału ekologicznego, podczas gdy stan chemiczny nie był badany. Nawet dobra ocena drugiego z ocenianych elementów nie wpłynęłaby w tym przypadku na zmianę oceny stanu wód.

Badania uzupełniające wód płynących na obecność pozostałości pestycydów. W 2017 roku w próbkach pobranych ze zlewni zlokalizowanych na obszarach charakteryzujących się intensywną produkcją roślinną oraz z Warty, wykryto łącznie 58 różnych substancji pestycydowych, w przeważającej części składników preparatów obecnie stosowanych w ochronie roślin, ale także – z reguły w śladowych ilościach – związków już wycofanych z użycia.

Jednoznacznie można stwierdzić, że najczęściej wykrywane pozostałości środków ochrony roślin w próbkach wielkopolskich wód, należą do substancji wchodzących w skład aktualnie zalecanych i wykorzystywanych w praktyce rolniczej preparatów ochronnych, których śladów można się spodziewać przy stosowaniu ich nawet zgodnie z etykietą przez producenta rolnego.

Od 2013 roku zauważalny jest spadek wykrywanych substancji aktywnych środków ochrony roślin w monitorowanych rok po roku zlewniach. Można założyć, że przynajmniej częściowo jest to związane z wprowadzeniem od dnia 1 stycznia 2014 r. Integrowanej Ochrony Roślin.

Osady denne. Spośród 15 próbek osadów rzecznych pobranych na terenie województwa wielkopolskiego w 2017 r., tylko jedną oceniono jako zanieczyszczoną według obydwu stosowanych kryteriów: geochemicznego i ekotoksykologicznego. Według kryterium geochemicznego pozostałe próbki osadów nie były zanieczyszczone; według kryterium ekotoksykologicznego (PEC, TEC, MEC) 4 próbki oceniono jako zanieczyszczone.

Osady denne pobrane z 17 jezior według kryterium geochemicznego oceniono jako niezanieczyszczone. W ocenie według kryterium ekotoksykologicznego 8 próbek było zanieczyszczonych.

Klimat akustyczny

Hałas komunikacyjny. Największym problemem w zakresie klimatu akustycznego jest degradacja środowiska w wyniku oddziaływania hałasu komunikacyjnego, zwłaszcza drogowego.

W roku 2017 monitoring hałasu drogowego prowadzony był w 15 punktach; w 4 punktach stwierdzono poprawne warunki akustyczne, w jednym punkcie wartości dopuszczalne poziomu hałasu były przekroczone tylko w porze dnia, w 3 punktach przekroczenia dotyczyły tylko pory nocy.

Ponadto w 14 punktach na terenie Konina, ZDM wykonał okresowe pomiary poziomu hałasu w otoczeniu dróg o natężeniu ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie. Badania wykazały powszechne przekraczanie obowiązujących standardów klimatu akustycznego – poprawne warunki akustyczne stwierdzono tylko w dwóch przypadkach, w jednym punkcie poziom hałasu kształtował się na granicy wartości dopuszczalnej. Najwyższe zmierzone wartości równoważnego poziomu hałasu w porze dziennej L_{AeqD} sięgały 66–69 dB, w porze nocnej L_{AeqN} wynosiło 63–66 dB. Dla objętych pomiarami odcinków dróg sporządzono mapy akustyczne.

W ramach monitoringu hałasu WIOŚ sporządził mapę akustyczną Odolanowa, wykorzystując pomiary akustyczne zrealizowane w tym celu w roku 2016. Nie stwierdzono występowania terenów narażonych na bardzo złe warunki akustyczne. Powierzchnia terenów o złych warunkach akustycznych tj. narażonych na hałas o poziomach przekraczających wartości dopuszczalne o 10–20 dB, wynosi około 0,003 km². Większość terenów chronionych narażonych na ponadnormatywny hałas pozostaje w zasięgu przekroczeń poniżej 5 dB.

WIOŚ przeprowadził również badania hałasu kolejowego w otoczeniu wybranych odcinków linii kolejowych na terenie powiatu poznańskiego: w Dopiewie (linia nr 003) i Chludowie (linia nr 354), na granicy terenu mieszkaniowego oraz na granicy zabudowy mieszkaniowej. W Dopiewie stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu, szczególnie w porze nocy; w Chludowie panowały poprawne warunki akustyczne.

W związku z oddziaływaniem akustycznym ruchu lotniczego na tereny w otoczeniu lotniska „Ławica” w Poznaniu, od 2011 r. prowadzony jest monitoring hałasów lotniczych. Pomiary wykonane w roku 2017 potwierdziły występowanie ponadnormatywnych wartości długookresowych i krótkookresowych wskaźników poziomu hałasu na terenach zabudowy mieszkaniowej w granicach obszaru ograniczonego użytkowania w Przeźmierowie, a także przypadki przekraczania na terenie Poznania dopuszczalnej wartości

krótkookresowego równoważnego poziomu hałasu w porze nocy, obowiązującej dla tego typu zabudowy poza granicą strefy wewnętrznej obszaru ograniczonego użytkowania.

Badania akustyczne zrealizowane przez WIOŚ w otoczeniu lotniska w Lesznie, należącego do Aeroklubu Leszczyńskiego, nie wykazały przekroczeń dopuszczalnych wartości poziomu hałasu na terenach najbliższej zabudowy mieszkaniowej przy ul. Wolińskiej w Lesznie, a także na terenach rekreacyjno-wypoczynkowych w Świąciechowie (ogrody działkowe).

Mimo podejmowanych działań, hałas komunikacyjny uniemożliwia zachowanie poprawnych warunków akustycznych na znacznej części obszarów zurbanizowanych. Wobec stałej presji urbanizacyjnej oraz rosnących potrzeb w zakresie komunikacji i transportu, ograniczenie tego zjawiska zależy w decydujący sposób od prawidłowego zagospodarowania przestrzeni. W przypadkach najtrudniejszych konfliktów akustycznych niezbędne jest wprowadzenie obszarów ograniczonego użytkowania.

Hałas przemysłowy. W 2017 r. wykonano 208 kontroli przestrzegania wymagań ochrony środowiska przed hałasem. W 35 zakładach stwierdzono przekroczenia wartości dopuszczalnej hałasu. Maksymalne przekroczenia wynosiły do 20 dB w porze dziennej i do 25 dB w porze nocnej. Oddziaływanie zakładów na klimat akustyczny ma zwykle charakter lokalny i może być skutecznie ograniczane poprzez wykorzystanie dostępnych instrumentów kontroli. Niższa jest efektywność działań inspekcyjnych podejmowanych w odniesieniu do obiektów sportowych, czy dyskotek, ze względu na trudności w jednoznacznym ustaleniu poziomu emitowanego hałasu, wynikające z charakterystycznej dla tego typu obiektów zmienności oddziaływania.

Pola elektromagnetyczne

W roku 2017 rozpoczęto czwarty cykl badań poziomu pól elektromagnetycznych w środowisku w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Badania prowadzono w tych samych punktach pomiarowych co w roku 2011 i 2014. Podobnie jak w latach ubiegłych, w żadnym z punktów pomiarowych nie stwierdzono przekroczenia poziomu dopuszczalnego (7 V/m dla zakresu częstotliwości od 3 MHz do 3 GHz). Najwyższy zmierzony poziom składowej elektrycznej pola stwierdzono w Poznaniu – wyniósł 1,58 V/m.

Poza pomiarami monitoringowymi PEM, w roku 2017 Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu przeprowadził 5 kontroli terenowych (instalacji radiokomunikacyjnych i linii elektroenergetycznej 110 kV). W ramach przedmiotowych kontroli wykonano pomiary poziomów pól elektromagnetycznych w otoczeniu kontrolowanych instalacji, bez wcześniejszego informowania operatorów. We wszystkich przypadkach mierzone wartości składowej elektrycznej pola były znacznie niższe od poziomu dopuszczalnego.

Zintegrowany Monitoring Środowiska Przyrodniczego – Stacja Bazowa Różany Strumień

Stacja Zintegrowanego Monitoringu Środowiska Przyrodniczego Różany Strumień w roku hydrologicznym 2017 realizowała kilkanaście programów pomiarowych i analitycznych.

Prowadzone pomiary meteorologiczne wykazały, że w porównaniu z danymi z wielolecia ze stacji meteorologicznej Poznań - Ławica, rok 2017 ze średnią roczną temperaturą powietrza 9,3°C, należy zaliczyć do lat lekko ciepłych. Pod względem klasyfikacji opadowej, roczna suma opadu (741,4 mm) stanowiła ponad 140% średniej wieloletniej. Zima była małośnieżna. Wskaźnik śnieżności zim (Paczos 1982), który mieści się w przedziale od 0 do 10, wyniósł zaledwie 0,53.

Pomiary zanieczyszczeń powietrza wskazały większy udział dwutlenku azotu niż dwutlenku siarki w powietrzu na obszarze zlewni Różanego Strumienia, ale różnica ta nie była tak duża jak w roku 2016. W porównaniu z wcześniejszym rokiem hydrologicznym wzrósł udział związków siarki, a zmniejszył się udział związków azotu.

W składzie chemicznym wód Różanego Strumienia oraz wód podziemnych na badanym terenie dominowały jony wodorowęglanowe i wapń. Odczyn wód powierzchniowych był lekko zasadowy, a wód podziemnych obojętny. Na podstawie rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2016 r. jakość wód Różanego Strumienia określono poniżej stanu dobrego. W 2017 roku hydrologicznym, 5 badanych wskaźników zaliczono do I klasy czystości, jeden mieścił się w II klasie, a 4 parametry znalazły się poza II klasą jakości. Z kolei stan chemiczny wód podziemnych w badanej zlewni określono jako dobry na podstawie rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 21 grudnia 2015 r. W porównaniu z rokiem poprzednim zmianie uległy klasy czystości dla wapnia oraz wodorowęglanów. Średnie roczne ilości pozostałych parametrów mieściły się w I klasie jakości wód podziemnych, z wyjątkiem przewodności elektrolitycznej właściwej i chlorków, które zaliczono do II klasy.

Gospodarka odpadami

Aktualizacja wojewódzkiego planu gospodarki odpadami. Uchwałą Nr XXXI/810/17 z dnia 29 maja 2017 roku, Sejmik Województwa Wielkopolskiego uchwalił „Plan gospodarki odpadami dla województwa wielkopolskiego na lata 2016-2022 wraz z planem inwestycyjnym”. Jednocześnie Sejmik podjął uchwałą Nr XXXI/811/17 z dnia 29 maja 2017 r. w sprawie wykonania Planu.

W dniach 25 września i 18 grudnia Sejmik podjął zmiany uchwały z dnia 29 maja 2017 r.

Uchwałą z dnia 25 września 2017 r., dotyczy nadania statusu regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych w regionie X, instalacjom położonym na terenie Zakładu Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych „Orli Staw”: kompostowni odpadów zielonych i innych bioodpadów i składowisku odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne (kwatery nr 2).

Uchwałą z dnia 18 grudnia 2017 r., dotyczy nadania statusu regionalnej instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych w regionie II, kwaterze S1 składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Suchym Lesie oraz wykreślenia kwatery P3 tego składowiska w związku z jej zamknięciem. W załączniku nr 2 do ww. uchwały wskazano kwaterę S1 składowiska odpadów w Suchym Lesie jako instalację przewidzianą do zastępczej obsługi regionu VII. Dokonano także zmian o charakterze porządkowym w załączniku nr 2 do uchwały nr XXXI/811/17 z dnia 29 maja 2017 r. i wskazano kompostownię odpadów zielonych i innych bioodpadów położoną na terenie Zakładu Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych „Orli Staw”, jako instalację przewidzianą do zastępczej obsługi regionów I–IX.

Wspólny System Segregacji Odpadów. Od 1 lipca 2017 r. na terenie całego kraju został wprowadzony Wspólny System Segregacji Odpadów. Od tego czasu odpady komunalne powinny być zbierane w podziale na cztery główne frakcje oraz odpady zmieszane.

Instalacje do odzysku i instalacje do unieszkodliwiania odpadów poza składowaniem. W 2017 roku w województwie wielkopolskim eksploatowano: 32 sortownie niesegregowanych odpadów komunalnych i/lub odpadów z selektywnej zbiórki, w tym 31 sortowni stacjonarnych i mobilny rozdrabniacz, 27 kompostowni do przetwarzania odpadów ulegających biodegradacji, 2 instalacje do termicznego unieszkodliwiania odpadów komunalnych, 9 biogazowni wykorzystujących odpady komunalne do produkcji energii elektrycznej i/lub ciepłej, w tym 7 pracujących w oparciu o biogaz z odgazowania składowisk odpadów, jedna – w oparciu o biogaz z instalacji suchej fermentacji odpadów oraz jedna wykorzystująca biogaz z fermentacji frakcji biodegradowalnej wydzielonej ze zmieszanych odpadów komunalnych. Ponadto w województwie funkcjonowały instalacje, w których przetwarzano odpady inne niż komunalne: 2 spalarnie odpadów niebezpiecznych i innych niż niebezpieczne oraz 16 biogazowni wykorzystujących odpady do produkcji energii elektrycznej i/lub ciepłej, w tym 7 pracujących w oparciu o biogaz pochodzący z fermentacji osadów ściekowych oraz 9 biogazowni rolniczych wykorzystujących odpady rolnicze.

Składowiska w fazie eksploatacji. W 2017 r. na terenie Wielkopolski zewidencjonowano 62 składowiska w fazie eksploatacji, w tym 54 składowiska odpadów komunalnych innych niż niebezpieczne i obojętne, 2 składowiska odpadów niebezpiecznych i 5 składowisk odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne nieprzyjmujących odpadów komunalnych i jedno składowisko odpadów obojętnych.

Odpady (1 234 546,4 Mg) składowano na 33 składowiskach, w tym 311 056,2 Mg na składowiskach odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne przyjmujących odpady komunalne, 14 784,4 Mg na składowiskach odpadów niebezpiecznych, 905 566,7 Mg na składowiskach odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne nieprzyjmujących odpadów komunalnych i 3 139,1 Mg na składowisku odpadów obojętnych.

W porównaniu do roku poprzedniego, w roku 2017 na składowiskach zdeponowano mniejszą ilość odpadów. Przy czym mniej odpadów złożono na składowiskach odpadów komunalnych i niekomunalnych innych niż niebezpieczne i obojętne oraz na składowisku odpadów obojętnych, natomiast więcej na składowiskach odpadów niebezpiecznych.

Stan zagospodarowania składowisk. W latach 2000–2017 zaprzestano przyjmowania odpadów na 158 składowiskach odpadów komunalnych i przemysłowych. Na koniec roku 2017 zrehabilitowanych składowisk było 101, w trakcie rekultywacji – 52, na 5 składowiskach nie podjęto jeszcze prac rekultywacyjnych.

Inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest. Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla województwa wielkopolskiego zakłada na lata 2013–2022 bezpieczne usunięcie i unieszkodliwienie około 40% zinwentaryzowanej ilości wyrobów zawierających azbest. Według stanu danych w Bazie Azbestowej na dzień 01.07.2018 r. na terenie województwa wielkopolskiego zinwentaryzowano 601 802 Mg tychże wyrobów, zabudowanych jako pokrycia dachowe i elewacje, z czego przez ostatnie 12 miesięcy (01.07.2017–30.06.2018) unieszkodliwiono 15 000 Mg.

Działalność kontrolna

W 2017 roku w ewidencji WIOŚ w Poznaniu znajdowało się 10 786 zakładów korzystających ze środowiska, podzielonych na 5 kategorii ryzyka. W podmiotach tych przeprowadzono: 1 061 kontroli w oparciu o dokumenty, 743 kontrole planowe z wyjazdem w teren oraz 647 kontroli pozaplanowych z wyjazdem w teren, z czego 381 interwencyjnych.

W wyniku 1 062 kontroli stwierdzono naruszenia wymagań ochrony środowiska, w tym w efekcie 900 kontroli z wyjazdem w teren. Celem dyscyplinowania kontrolowanych niespełniających wymagań wydano 753 zarządzenia pokontrolne, udzielono 864 pouczenia, nałożono 582 mandaty karne na kwotę 204 450 zł, wydano również 538 decyzji wymierzających kary za przekroczenia ustalonych warunków korzystania ze środowiska na kwotę 4,35 mln zł, 21 spraw przekazano do sądów powszechnych, 20 wniosków skierowano do organów ścigania.

W oparciu o wyniki kontroli z roku 2017 w żadnym z obszarów wymagań ochrony środowiska nie stwierdzono znaczącej poprawy w odniesieniu do roku 2016. Analiza wyników kontroli wykazała, że zakłady w dużej mierze nie przestrzegają obowiązujących przepisów ochrony środowiska. Istotne naruszenia w gospodarce wodno-ściekowej stanowiły: nieprawidłowa praca oczyszczalni ścieków, nieprzestrzeganie wymagań pozwoleń wodnoprawnych oraz nieodpowiedni nadzór gmin nad usuwaniem nieczystości ciekłych ze zbiorników bezodpływowych. Problem ten był jedną z przyczyn zgłaszania do WIOŚ wniosków o interwencję. Istotne naruszenia występują również w obszarze gospodarowania różnymi rodzajami odpadów, a także w gospodarowaniu osadami ściekowymi. Wzrasta liczba interwencji dotycząca nielegalnego demontażu pojazdów. W niewielkim stopniu stwierdzono przekroczenia warunków dopuszczalnych w zakresie wprowadzania zanieczyszczeń do powietrza.

Przeciwdziałanie poważnym awariom

Rejestr potencjalnych sprawców poważnych awarii. Według stanu na 31 grudnia 2017 roku, w *Rejestrze potencjalnych sprawców poważnych awarii* w województwie wielkopolskim zewidencjonowano 119 zakładów, w tym 16 zakładów zakwalifikowanych do grupy zakładów o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii oraz 25 zakładów zakwalifikowanych do grupy o zwiększonym ryzyku.

Kontrole w zakresie przeciwdziałania poważnym awariom. W celu przeciwdziałania poważnym awariom wykonano 41 kontroli. Podczas 9 kontroli stwierdzono naruszenia wymogów ochrony środowiska. Celem dyscyplinowania zakładów wydano 7 zarządzeń pokontrolnych, w 4 przypadkach zastosowano pouczenia, nałożono 5 mandatów karnych, skierowano 5 wystąpień do Państwowej Straży Pożarnej i jedno do Sądu Rejonowego.

Zdarzenia o znamionach poważnych awarii. W 2017 roku na terenie województwa wielkopolskiego nie wystąpiły poważne awarie ani zdarzenia o znamionach poważnej awarii.